

Vedeli ste, že reštaurátorky sú zručné domáce majsterky? Potvrďuje to aj akademická maliarka Mária Bidelníková, u ktorej doma nájdete nielen oázu umenia, plnú obrazov a kvetov, ale aj kladivo a nástroje, príznačné skôr pre domácich majstrov.

Napokon, už k osemdesiatym narodeninám dostala od otca nezvyčajný dar – ručnú vŕtačku! Za zjavom prívetivej blondínky sme objavili cieľavedomú ženu, ktorá zanechala svoju umelecko-odbornú prácu na mnohých pamiatkach v našich galériách i chrámoch. Navštívili sme ju v jej ateliéri v Rusovciach pri Bratislave, kde má na dohľad starý kaštieľ i rusovské kostoly a kde žije s manželom, známym výtvarníkom Danielom i neposedným psíkom Lukym.

■ **Nedávno ste vydali reprezentatívnu publikáciu *Reštaurovanie*, ktorá dokumentuje vašu prácu, zrealizovanú za ostatných päťdesiat rokov. Čo prežívate v duši, keď sa dotýkate vzácných diel ako reštaurátorka?**

Predtým, než sa pustím do obnovy diel a začnem s nimi pracovať, veľa premýšľam, ako na to, aký postup prác zvolím, s čím budem robiť. To si v hlave triedim niekedy aj v noci, aby som sa správne rozhodla. Prístupujem k tomu s úctou a pokorou. Snažím sa neraz si aj predstaviť, ako asi vyzerala dielňa majstra, ktorý dielo zhotovil, prežívam teda nielen to, čo vidím, no ponáram sa aj do danej doby, v ktorej dielo vznikalo. Vždy sa snažím pre záchranu pamiatky urobiť to najlepšie, čo viem. Pri reštaurovaní treba ovládať niekoľko remesiel, okrem stolárčiny napríklad aj umenie pozlacovania predmetov, fotografovanie, no a poznanie histórie je dôležitá súčasť tejto práce. Reštaurátorstvo ma lákalo od detstva, vždy som obdivovala umenie starých majstrov. Preto som si robila kópie ich diel.

■ **Vaša cesta za umením sa začala, keď sa vám dostal do rúk obrázok slávneho maliara Da Vinciho, no najviac vás očaril renesančný Sandro Botticelli. Čím vás zaujal?**

**AJ ZAPRÁŠENÝ OBRAZ
je pre mňa zaujímavý**

Najmä dokonalosťou stvárnenia obrazov – každý vlas, mihalnicu či kvetinu vedel majstrovsky zobraziť, no zaujalo ma aj vyžarovanie z jeho obrazov. Pokúšala som sa nakresliť jeho známu Venušu. Používal rôzne vrstvenia farieb, skúšala som, či niečo také zvládnem. A keď som to mala hotové, ukázala som to môjmu profesorovi a on bol nadšený!

■ Keď sa obzriete dozadu, ktoré životné okamihy považujete za milníky na životnej ceste?

Nemala som jednoduchú cestu k profesii, lebo ma až na tretí raz prijali na vysokú školu. Talentové skúšky som vždy urobila, no nemala som dostatočný počet bodov na takzvaný kádrový profil. Nevzdávala som sa a išla som do Prahy na reštaurátorskú školu. Tam si ma hneď všimli, urobila som tam skúšky, no ja som predsa túžila zostať v Bratislave. Tak som sa vrátila domov, musela som rok čakať, a potom ma prijali už bez skúšok. Ešte medzitým som sa zamestnala v Slovenskej národnej galérii. Na oddelení grafiky a kresby som sa stretávala s umením, takže som naďalej zostala v kreatívnom prostredí. Najväčším milníkom určite bolo štúdium na reštaurátorskej škole v Ríme, kde ma vyslali ako študentku pred diplomovkou. Bol to jeden semester, no bola som rada, že som sa tam dostala a mohla som byť pri obnove krásnych renesančných skvostov. Tam som mohla vidieť, ako sa veci dajú robiť aj inak. Bolo to pre mňa nové, pútavé a najviac zlomové obdobie. Reštaurátorstvo ma stále naplňa, nemôžem bez neho žiť, lebo keď mám voľný čas, zas len idem do môjho ateliéru. Nie je to nič fádne. Aj zaprášený obraz je pre mňa zaujímavý, ak viem, že mu dokážem pomôcť.

■ Ako vnímate vklad, ktorý vám do života dali rodičia – umeleckí fotografi?

Fotoaparát bol súčasťou nášho denného života. Rodičia najprv žili a študovali v Prahe, potom robili na českom Barandove a neskôr sa dostali na bratislavskú Kolibu. Tam filmovali. Mama pochádzala z početnej rodiny jedenástich detí, otec mal len sestru, mala som teda kam chodiť. Zostali mi po nich cenné archívy, otec fotil napríklad Emila Zátopka či Milku Vášáryovú.

Mária Bidelníková našla záľubu aj v tvorbe maliarskych kópií – napríklad slávneho van Gogha

■ Vo vašej knihe spomínate talianske rodinné korene.

Otec spomínal, že z Talianska pochádzal pradedko, prišiel na Spiš. Tam mali veľký dom, mám ho aj na fotografii. Ja som tam chodila ako malé dieťa. Mali aj kamenárstvo. V Poprade sú veľké náhrobníky z čierneho mramoru a na nich sú mená mojich predkov – dedka i pradedka.

■ Reštaurátorstvo bolo u nás dlhé roky doménou mužov. Neboli ste počas štúdií v škole rarita?

Väčšinou pôsobili v tejto sfére muži, naj-

mä pre fyzickú prácu, ktorú pri tom treba odvieť. Niekedy treba aj šraubovať. Aj ja som sa musela naučiť určité manuálne zdatnosti, odporovala som ich od remeselníkov a stolárov, chodila som sa pozeráť na ich prácu, veľa som sa tým naučila. Aj tie zlatnícke veci. Dielňu som mala vždy. A otec mi k osemdesiatym narodeninám kúpil ručnú vŕtačku! Mimochodom, dlhé roky bola najznámejšou slovenskou reštaurátorkou a priekopníčkou tohto umenia u nás pani Mária Spoločníková. Žila na východe Slovenska, obnovila veľa sakrálnych gotických pamiatok.

■ Niekoľko rokov ste pracovali v ateliéroch Slovenskej národnej galérie v Bratislave, ako hodnotíte toto obdobie?

Boli to pekné roky a som za ne vďačná. Mala som možnosť pracovať na dielach, ktoré sú vzácne a zničeným pomôcť. Často sa robili výstavy, neraz sme mali zapožičané diela z iných galérií. Veľa mi ich prešlo rukami.

■ Máte radšej maliarsku tvorbu alebo reštaurátorstvo?

U mňa je to prepojené, lebo ja do maliarskej tvorby vkladám aj skúsenosti z reštaurovania diel. Pri kópiách sa však musím čo najviac držať predlohy. Keď robím s tmelmi pri reštaurovaní, potom ma zas láka vyskúšať si to aj pri abstraktnej maľbe.

■ Od roku 2015 žijete v Rusovciach, čo vám do života a tvorby vnieslo toto prostredie?

Cítim, že ma to posúva inde. Oproti veľkomestu, kde je človek zatvorený v ateliéri a vybehne len do obchodu, tu mám možnosť ísť do záhradky, do parku, do kostola, stretnúť sa s ľuďmi, je to pokojnejšie obdobie.

■ Zreje reštaurátor a umelec vekom ako dobré víno? Platí to?

Dozrievajú skúsenosťami. Aj vek však má svoje hranice – napríklad už potrebujem okuliare, aj problémy s krížami sa ozývajú, keď som dlho a v zlej polohe sklonená nad obrazom. Reštauráto-

Pri reštaurátorskej práci záleží na detailoch